Oponentský posudek k disertační práci

Název doktorandské dizertační práce: METODIKA ZNALECKÉ ANALÝZY PODLE MATERIÁLŮ TRESTNĚPRÁVNÍCH A OBČANSKOPRÁVNÍCH SOUDNÍCH PŘÍPADŮ SPOJENÝCH S NEPŘÍZNIVÝM VÝSLEDKEM LÉČBY

Autor: MUDr. Sergey Zakharov
Školitel: JUDr. Ondřej Dostál, Ph.D., LL.M.

Univerzita Karlova v Praze, 3. Lékařská fakulta

Zpracovatel práce si vybral velmi zajímavou, ale současně komplikovanou oblast, která se pohybuje na pomezí práva a medicíny. Vzhledem ke spletitosti a možnému prolínání těchto rovin klade zpracování takovéto práce na zpracovatele vysoké nároky a pro případné čtenáře vzbuzuje výběr takového tématu vysoká očekávání. Rostoucí počet soudního vymáhání škod na zdraví způsobených nesprávným postupem zdravotnických zařízení přispívá k tomu, že obsah práce je vysoce aktuální a může poskytnout vodítka soudní praxi. Otázkou je, zda proklamovaná možnost exaktnosti výsledků znaleckých zkoumání je skutečně reálná a má oporu v předmětu zkoumání.

Cíle zkoumání

Cílem studie je vypracování metodiky (doporučeného postupu) znalecké analýzy zajišťující všestrannost, úplnost a objektivnost zkoumání znalce na základě studia materiálů trestněprávních a občanskoprávních soudních případů spojených s nepříznivým výsledkem léčby. Autor prozkoumal více než 110 znaleckých posudků, uskutečnil dotazníkové akce, prostřednictvím kterých analyzoval názory zdravotnických pracovníků a právníků se specializací v medicínském právu na základní problémy obsahové stránky znaleckého posudku, zúčastnil se osobně soudních řízení ve věci způsobení újmy na zdraví pacientům ve zdravotnických zařízeních. Na základě uskutečněného výzkumu byly autorem navrženy definice pojmů znalecké analýzy, postup a metody analýzy organizace a podmínek poskytování zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení, diagnosticko-léčebného procesu a jeho výsledků.

Formální stránka práce

Práce obsahuje 201 stránek (vlastní text disertace - 161 stránek, seznam literatury - 32 stránky, přílohy – 8 stránek). Obsah práce se skládá z úvodu, šesti kapitol (přehled literatury, materiál a metody, čtyři kapitoly vlastního zkoumání), závěru, praktických doporučení, seznamu literatury, 5 příloh. Seznam použité literatury obsahuje 378 zdrojů. Disertační práce je dobře ilustrována, obsahuje celkem 8 tabulek, 20 schémat a 11 obrázků.

Z formálního hlediska je v práci mnoho nedostatků. Základním problémem je množství gramatických chyb a používání nesprávných výrazů - v mnoha případech se jedná o rusizmy (např. str. 45, str. 57 a mnoho dalších). Autor měl před odevzdáním práce provést řádnou jazykovou korekturu, neboť množství těchto pochybení působí rušivě a v práci tohoto charakteru by se neměla vyskytovat.

Práce je členěna do šesti kapitol, jež jsou dobře zvoleny a navazují na sebe. Kapitola „Materiál a metody" obsahuje podrobnou charakteristiku objektu výzkumu a využitých v práci metod. V čtyřech kapitolách vlastního výzkumu jsou explicitně vyloženy podstata a charakter uskutečněného studia. Závěry odrážejí a shrnují výsledky studia. Praktická doporučení obsahují podrobný popis navrhovaného algoritmu znalecké analýzy.

Obsahová stránka práce

Obsahová stránka je na vysoké úrovni a odráží autorovu erudici a zkušenosti s danou problematikou. Problematika nekoncepčnosti znalecké činnosti, resp. její metodologie je jedním z kruciálních bodů řízení, ve kterých je posuzován nesprávý postup lékaře. Pokud je tedy cílem práce přispět k utvoření konstantní metodologie při zpracování znaleckých posudků, je nutno vyzdvihnout její vysoký praktický přínos. Jasnost a transparentnost procesu vypracování znaleckých posudků by přispěla k předvídatelnosti rozhodnutí v řízení samotném.

Určitým problémem obsahové stránky práce je skutečnost, že práce je interdisciplinární a klade na autora vysoké požadavky z oblasti medicíny i práva. K řádnému zhodnocení výsledků zkoumání je pak nutno si uvědomit, že některé problémy jsou každou z disciplín

chápány odlišně – typickým příkladem je problematika příčinné souvislosti. V tomto ohledu je možno autorovi vytknout, že právní terminologii používá v některých případech nestandardně (typické jsou případy nezvyklého nebo nepřiléhavého užití (např, riziko, prezumpce neviny, omyl lékaře, škoda, zavedení pojmu „nehoda", atd.). V dalších případech je pak užito určité zákonné ustanovení zcela mimo kontext běžné aplikace tohoto ustanovení (např. na str. 55 argumentace pomocí § 420a odst. 3 OZ , kdy ust. § 420a OZ při pochybeních zdravotnických pracovníků není užíváno, omylná jednání v dobré víře, atd.).

Autor na základě analýzy soudních případů navrhuje stanovení určité posloupnosti stádií znalecké činnosti, tak aby byl vytvořen unifikovaný postup vedoucí k řádnému (roz. odůvodněnému) závěru. Součástí znalecké činnosti tak má být : vytvoření systému verzí ohledně příčiny nepříznivého výsledku léčby; analýza charakteru přítomného onemocnění; analýza organizace a podmínek poskytování zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení; analýza správnosti, úplnosti, včasnosti a adekvátnosti opatření v rámci diagnosticko-léčebného procesu; analýza výsledků diagnosticko-léčebného procesu a příznaků příčinné souvislosti mezi jednáním zdravotnických pracovníků a újmou na zdraví.

Ačkoliv stanovení určitých stádií postupu při znalecké činnosti je nutno přivítat, o některých součástech těchto stádií lze diskutovat a je otázkou, zda hodnocení těchto skutečností má být součástí znalecké činnosti (např. psychofyziologický stav lékaře, četnost provedení zákroků jako faktor ovlivňující hodnocení postupu lege artis, personální a věcné vybavení, atd.).

Z postoje autora v práci je zjevné, že medicínu považuje za vědu a proto je přesvědčen, že její postupy jsou exaktní a tudíž objektivně hodnotitelné. Existuje řada autorů, kteří ovšem právě v souvislosti se znaleckým zkoumáním tento chrakter medicíny popírají. Já osobně jsem přesvědčen, že vytvoření metodologie znaleckého zkoumání je nutné, na druhé straně nesdílím plně autorův optimismus ve stanovení určitého algoritmu znalecké analýzy, který by vedl ke kýženému cíli. Je nutno si uvědomit, že statistické hodnocení dat je vzdáleno klinické praxi.

Závěr

Přes shora uvedené nedostatky se domnívám, že **předložená práce je po obsahové stránce velmi kvalitní a doporučuji ji k obhajobě**. S tím ovšem, že následně by měla být provedena důsledná jazyková korektura a upraveno užívání právní terminologie tak, aby byla užívána ve svém tradičním významu a souvislostech.

Otázky k obhajobě:

1. Domníváte se, že příčinnou souvislost mezi újmou na zdraví a chybným zákrokem lze v posudku procentuálně vyjádřit? S jakou odchylkou?
2. Mají v hodnocení postupu lékaře hrát roli individuální psychické vlastnosti lékaře a jeho stav (únava, přepracovanost, nemoc, atp.)?
3. Jak byste po zhodnocení všech případů nastínil základní rozdíly mezi náležitostmi a vnímáním posudku v řízení trestním a civilním?

V Praze dne 27. 11 2012

JUDr. Tomáš Doležal, Ph.D., LL.M.

Ústav veřejného zdravotnictví a medicínského práva I. LF UK